

Huimaus perusterveydenhuollossa

Huimaus on varsin tavallinen syy hakeutua yleislääkärin vastaanotolle. Sen taustalla saattaa piillä lukuisia erilaisia aiheuttajia. Huimauksen yleisyydestä, etiologiasta ja ennusteesta on kuitenkin varsin vähän tutkimustietoa perusterveydenhuollon toimintaympäristössä. Systemoidussa katsauksessa tutkijat kävivät läpi 31 aiheesta tehtyä tutkimusta. Tutkimuksista 14 käsitteli huimauksen syitä, ja 13:ssa niistä oli käytössä luokitus, jossa spesifistä diagnoosia ei pystytty asettamaan. Peräti 80 % potilaista kuului tähän kategoriaan. Muita yleisimpiä tekijöitä olivat sydän- ja verenkiertoelimestöön liittyvät sekä korvaperäiset syyt. Sydänperäiset syyt eivät kuitenkaan selittäneet kiertohuimausta. Huimauksen ennusteen suhteen tutkimusnäyttö oli heikkoa, mutta suurin osa tutkimuksista raportoi huimauksen helpottaneen vain vähän seuranta-aikana. (Bösner S ym. BMC Fam Pract <https://doi.org/10.1186/s12875-017-0695-0>)

Lasten ruoka-aineallergiaoireilla yhteys äidin terveyteen ja sosioekonomiseen tilanteeseen

Lasten ruoka-aineallergiat ovat lisääntyvä ongelma niin kehittyneissä kuin myös kehittyvissä maissa. Lapsen fyysisen ja psyykkisen terveyden lisäksi ne vaikuttavat elämänlaatuun ja myös perheen talouteen. Chilessä tehtyyn tutkimukseen osallistui 101 äitiä ja lasta, joilla oli IgE-välitteinen ruoka-aineallergia. Tavoitteena oli selvittää lasten iho-, vatsa- ja hengitystieoireiden yhteyttä äidin ahdistukseen, masennukseen, tukiverkostoihin sekä sosioekonomiseen tilanteeseen. Tutkijat totesivat äidin ilmoittamalla lapsen iho- ja suolioireilla olevan yhteyksiä niin äidin psyykkiseen vointiin, univaikeuksiin, taloudelliseen tilanteeseen kuin sosiaalisiin suhteisiin. Hengitystieoireilla ei vastaavia yhteyksiä havaittu. Yhteenvedossa tutkijat toteavat jo aiemmin tiedetyn, että lapsen oireet vaikuttavat äidin vointiin. Toisaalta tutkijat esittävät äidin biopsykososiaalisten tekijöiden vaikuttavan myös lapsen allergiaoireisiin, ja tämä olisi syytä huomioida myös allergian hoidossa. (Cortes A ym. J Psychosom Res 2018, <https://doi.org/10.1016/j.jpsychores.2017.11.009>)

Miksi ihmiset eivät osallistu terveystarkastuksiin

Englannissa käynnistyi vuonna 2009 hanke, jossa 40–74-vuotiaita alettiin kutsua terveystarkastuksiin, joiden tavoitteena oli arvioida erilaisten elintapa-

sairauksien riskiä ja pyrkiä myös vaikuttamaan niihin. Osallistumisaktiivisuudeksi oletettiin noin 75 %, mutta todellisuudessa luku on ollut 48,5 %. Tutkijat päättivät toteuttaa systemoidun katsauksen aiheesta laadituista laadullisista tutkimuksista selvittääkseen syitä osallistumattomuuteen NHS:n tarjoamiin terveystarkastuksiin Britanniassa.

Yhdeksän tutkimusta täytti sisäänottokriteerit, ja tutkijat etsivät niistä toistuvia teemoja. Niitä löytyi kuusi, ja ne olivat tietämättömyys terveystarkastuksista, niiden tarkoituksen väärinymmärtäminen, vastahakoisuus sairauden ehkäisyyn, kiire sekä vastaanotolle hakeutumisen hankaluus. Muualla kuin lääkärin vastaanotolla tehtyihin terveystarkastuksiin liittyi myös yksityisyyteen ja potilastietojen luottamuksellisuuteen kohdistuvia huolia. Tutkijat toteavat yhteenvedossaan, että huolimatta siitä, että seulontaohjelma on ollut pitkään toiminnassa, monet kansalaiset olivat edelleen tietämättömiä siitä tai olivat ymmärtäneet sen tavoitteet väärin. Myös joustaville vastaanottoajoille ilmeni tarvetta, ja lisäksi seulontaohjelmasta tiedottamiseen on syytä kiinnittää huomiota. Vaikka tutkimukset kohdistuivat ainoastaan brittien terveydenhuoltojärjestelmään, saattaa siitä olla kuitenkin opittavaa myös Suomen oloissa. (Harte E ym. Br J Gen Pract 2018 <https://doi.org/10.3399/bjgp17X693929>)

ALEKSI VARINEN
Tampereen yliopisto